WASHINGTON D C

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 296. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го ГРУДНЯ 1949. No. 296. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 21, 1949. VOL. LVII

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДО СТОЛИЦІ З ВІДПОЧИНКУ

Після трьох тижнів зимового відпочинку у Кій Вест, на Флориді, президент Труман виїхав літаком у вівторок ранком 20 грудня до Вашінгтону. Останні дні його побуту на Флориді зазначилися працею над промовою на відкриття конгресу 3 січня 1950 р. і над складенням прелімінарного бюджету. Разом з президентом виїдуть його секретарі й дорадники. Труман затримається до пятниці у Вашингтоні, а після того виїде до свого рідного дому до місцевости Індепенденс, у стейті Мизурі. Там перебуде він Різдво зі своєю найближчою ріднею. Передбачують, що з Індипенденс повернеться Труман до столиці 28 грудня і тоді почнеться його правильне урядування.

АДМ. ДЕНФЕЛД НЕ ХОЧЕ ПРИЙНЯТИ СТАНОВИЩА В ЛОНДОНІ.

Вашингтон, 19 грудня. — Адмірал Луїс Е. Денфелд, якого недавно звільнили зі становища начальника морських операцій з причини його невдоволення на обєднання всіх ділянок оборони, відмовився прийняти пляноване для нього нове становище, а це головного команданта морських сил на східному Атлантику й Середземному морю з кватирою в Лондоні. Денфелд повідомив про це секретаря воєнної маринарки, Френсиса Я. Метюса. Денфелдові минає 40 років служби при воєнній фльоті, отже він має право піти на пенсію. Йому скінчилося 58 літ життя. Його приятелі кажуть, що він зажде до скликання нового конгресу і тоді рішиться, що з собою зробити.

ВЕРХОВНИЙ СУД ЩЕ РАЗ РОЗГЛЯНЕ ПРАВО СТЕЙТУ ЗАБОРОНЯТИ ПІКЕТУВАННЯ.

Вашингтон. — Верховний Суд згодився ще раз розглянути право стейтів забороняти пікетування в таких випадках, де нема робітничого спору. Стейт Вашингтон видав три рази заборону пікетування у таких випадках. Три юнії відкликалися до судів проти такої заборони. Їх аргументи такі, що це обмеження свободи слова. Усі три випадки пікетування мають відмінний підклад. Один був такий, що батько й сини вели підприємство продажу автомобілів, власними силами, не наймаючи робітників. Юнія наказала пікетування, коли вони працювали в суботу й неділю, коли то позамикані заводи. Стейт заборонив пікетування.

ХОЧУТЬ ЧЕРПАТИ ПИТНУ ВОДУ З РІКИ ГУДСОНУ.

Недостача води в місті Ню Йорку стала така загрозлива, що губернатор стейту Ню Йорк, Тамес Е. Дюї зголосив проєкт побудувати водні резервуари в околиці Бікон, у віддалі 75 миль на півночі, щоб до них черпати воду з Рондавт Крік і з ріки Гудсону. Знавці твердять, що вода в тому місці ріки надається до вжитку, якщо тільки переведеться її хемічне очищення. На будову нового збірника треба часу, а міжтим кожного дня убуває води в теперішніх збірниках, які постачають воду.

НЕ ХОЧУТЬ КОРАБЛІВ ЗІ СКИТАЛЬЦЯМИ В БОСТОНІ.

Бостон.—Влада Бостонського Порту внесла до команди армії домагання для хвилевого припинення кораблів зі скитальцями, які приїздять до Бостону. Морське Товариство з Бостону запротестувало проти такого домагання, заявляючи, що причали в пристані зовсім вистачальні на обслугу нових імігрантів.

РЕСПУБЛІКАНСЬКА ПАРТІЯ ЗАКЛАДАЄ КУРС „ПЕРЕМОГИ В ПОЛІТИЦІ".

Вашингтон. — Красвий Комітет Республіканської Партії склав пляни відкриття курсу для навчання, як віднести перемогу при виборах. Курс має початися від 1 січня при головній кватирі партії і буде тривати три місяці. До нього будуть прийняті партійні працівники з цілої країни. Їх мають навчати, як розповсюднювати вісті про республіканських кандидатів. Навчання буде відбуватися в такий спосіб, що з різних стейтів будуть приїздити групи партійних працівників, які віднесли перемогу при виборах і будуть оповідати, як вони добилися перемоги. Це має бути підготова до конгресових виборів у 1950.

НАДІЄТЬСЯ ВИПРАВУВАТИ ЧЛЕНСТВО В ОПЦІ НАД МАЙНЕРСЬКИМ ФОНДОМ.

Вашингтон.— Колишній федеральний суддя з Луївил, Кентоки, Чарлс Довсон, звернувся до суду з позвом проти президента майнерської юнії, Джана Л. Луїса, щоб суд спонукав його прийняти як одного з тростісів над майнерським Фондом Добробуту, звідки його Луїс усунув. Довсон твердить, що має право засідати в раді тростісів, бо він був туди делегований представниками власників майн. Власники платять до майнерського Фонду Добробуту по 20 центів від кожної тони вугілля, випродукуваної майнерськими робітниками. Тепер Луїс хоче підвищити цю доплату до 35 ц. від однієї тони.

ЕНКЕВЕДЕ ВЕДЕ РЕЄСТР І АДРЕСАР УПРАВИ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ АМЕРИКИ.

Сан Франсиско. — Адвокат Гері Бриджеса, голови юнії докових робітників на Західному побережжі, предявив у суді копію спису членів управи Комуністичної Партії Америки з 1939 р. на доказ, що Бриджес не був тоді членом управи. Суддя не признав цеї копії за документ, кажучи, що нема доказу, чи такий список існує. Адвокат запрезентував цю копію на те, щоб зневічити свідотство свідка Кравча, який сам був колись членом управи Комуністичної партії. Коли його запитали в суді, чи він міг дістати спис імен і адресар членів управи, він відповів, що це неможливе, бо його буль б політично замордували. Спис управи членів пересилається з Америки до Москви і тільки тайна московська поліція, Енкеведе, може його видати, твердив Кравч. Свідок сказав, що він раз дістав імена й адреси окружних організаторів написані кодовим письмом від московського агента, який перебував в Америці під іменем Дж. Пітерс.

СТЕЙТИ, КАНАДА Й АНГЛІЯ ОБЄДНАЛИ ЗБРОЮ Й БОЄВІ МЕТОДИ

Вашингтон, 19 грудня — Три держави з Атлантійського Пакту перевели стандардизацію зброї й метод воювання на випадок необхідности при обороні своїх країн. За вістями з департаменту оборони всі три згадані країни обмінюються інформаціями про кожну взивальну зброю, які вживають їхні армії і про такі роди зброї, які вже мають вигляди на вжиток. Це останнє відноситься головно до стрілен, які можна керувати з землі.

Для практичного використання інформацій покликано до життя військові комісії, які пересилають собі такі вісті. Багато родів зброї вже вживається при військових вправах, а над іншими ведуться студії. Надіються, що впродовж пяти років буде переведена повна стандардизація.

Оповістку про сандардизацію оприлюднено водночас у Вашингтоні, в Лондоні і в Оттаві. З Лондону сповіщають, що студії над стандардизацією почалися ще в 1947 р. Теперішня оповістка зредагована так обережно, щоб не пошкодити спільній обороні. На підставі стандардизації можлива є негайна акція всіх трьох армій. У попередніх війнах це було неможливо. Тому кола, які розуміють важливість такого порозуміння, прийняли радо оповістку про стандардизацію.

ОБТИНАЮТЬ КІЛЬКІСТЬ ОСІБ У ВІЙСЬКОВИХ ПОЛІТИЧНИХ МІСІЯХ

Вашингтон. — Департамент стейту рішив обтяти на дві третині кількість осіб у військових місіях до Данії й Норвегії. Ці місії мають нагляд над пересилкою американської зброї для оборони європейських країн. Початково були наміри вислати по 60 офіцерів у ті країни. Тепер туди поїде тільки по 20 офіцерів.

ДИПЛОМАТИ З.Д. З ЛАТИНСЬКИХ КРАЇН ЗІДУТЬСЯ НА НАРАДИ

Вашингтон. — Джорждж Кеннан, який вибереться до Південної Америки з дипломатичною місією, буде приявний на нарадах дипломатів Злучених Держав, які находяться в країнах Латинської Америки. Зізд цих дипломатів назначений на 1 березня 1950 р. в Ріо Де Жанейро. Перед тим відбудеться подібний зізд у Гавані, на острові Куба, 18 січня. Департамент стейту пояснює, що такі наради дипломатів це новий спосіб виміни інформацій між американськими амбасадами в різних околицях.

БІЙКА МІЖ УКРАЇНЦЯМИ Й КОМУНІСТАМИ В КАНАДІ

Тімминс, Онтеріо, Канада.— Девять осіб було ранених підчас бійки українських новоприбулих діпістів, які хотіли сфорсувати приступ до залі українських комуністів у Монтжой. Хмара каміння, ломак, кригових відламків і вугілля літала здовж вулиці у вікна й двері залі, де відбувалося збирання комуністів для вислухання комуністичного референта Кравчука про „щасливе життя на Україні". Посилений відділ поліції припинив бійку. — („Робітник", Торонто).

МОСКВА НАМАГАЄТЬСЯ ЗАГЛУШИТИ УКРАЇНСЬКІ РАДІОПЕРЕДАЧІ „ГОЛОСУ АМЕРИКИ"

Стокгольм, 16. грудня (УПК) — Нововідкриті радіопередачі „Голосу Америки" в українській мові Москва почала приглушувати вже в перших днях, хоча без більшого успіху. Перші радіопередачі було чути майже бездоганно на всіх коротких хвилях, натомість на середній хвилі 251 метр не можна було почути нічого, крім реву заглушувальних московських радіостацій. Опісля московські заглушування значно поселились теж на коротких хвилях.

УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДКИ В ГРЕНД СЕНТРАЛ В НЮ ЙОРКУ.

Ню Йорк, 20. грудня. — Минулої пятниці, 16-го грудня, виступив в Гренд Сентрал в Йорку зложений з 50 співачок Хор Дівочої Школи Божої Матері з Стемфорду, під диригентурою сестри Андреї. Хор відспівав всіх 12 колядок, в тому дві українські: Вог Предвічний та У Вифлеємі. Як звичайно в тому місці чисельна припадкова публіка слухала з великою увагою цего концерту.

ПРИГАДКА ДЛЯ НОВОПРИБУЛИХ В СПРАВІ ЗГОЛОШЕНЬ

Вашингтон, 20. грудня. — Комісія Переміщених Осіб пригадує всім новим імігрантам, які приїхали до цеї країни на підставі Акту Д.П. з 1948 року, що згідно з цим законом вони зобовязані зголоситись до Комісії два рази річно протягом двох років, перед конечним останнім днем червня і грудня. Занедбання цего обовязку каратиметься законом. Зголошуватись треба на окремих урядових формулярах, що їх можна одержати в кожночасному Іміграційному і Натуралізаційному Бюрі, або в ЗУАД Комітеті та інших допомогових агенціях. Зголошення виповнює голова родини, подаючи дані про себе, дружину та неодружених дітей до 21 року життя. В звіті подається місце замешкання і праці та характер праці. Чергові зголошення мають бути вислані до Displaced Persons Commission, Washington 25, D. C., найпізніше до кінця цього місяця.

ПРОТИ-БОЛЬЧЕВИЦЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ РУХ В МАДЯРЩИНІ

Франкфурт, 20 грудня. З поінформованих джерел тут заявляють, що в Мадярщині зорганізувався підпільний робітничий рух для повалення комуністичного режиму. Провідники цего руху звернулися до західних робітників за допомогою, головно в зброї.

ФІНАНСОВІ ТРУДНОЩІ З.У.А.Д.К. ЗНОВУ ЗАГРОЗОЮ ДЛЯ ПЕРЕСЕЛЕНЧОЇ АКЦІЇ

Филаделфія, 20 грудня. У звязку з недавнім повідомленням Комісії Д.П. про необхідність достосувати дальшу імеграцію до цеї країни до постанов закону щодо пропорційного відношення поодиноких професій, з абсолютною перевагою фармерських та з першенством для них, ЗУАДКомітет почав робити відповідні заходи, щоби на цих обмеженнях не потерпіли українські скитальці. Проте, в цих заходах він знову натрапляє на іншу трудність, головно недостачу потрібних фондів. Для конкретного прикладу можна б навести деякі факти. 17 родин (72 особи) з-поміж спроваджених ЗУАДКомітетом українців, що приїхали до Ню Йорку минулої суботи на пароплаві „Дженерал МекРей", Комітет вислав на американські фарми до Вірджінії, заплативши тільки за їх залізничий транспорт 850 долярів. З того тільки один фармер звернув $50 за переїзд скитальчої родини на його фарму, а всі інші кошти пішли на рахунок Комітету. В найближчу пятницю, 23-го грудня, причалить до Ню Йорку корабель „Дженерал Блечфорд", на якому іде стараннями ЗУАДКомітету 264 українців і знову більшість з них має виїхати на американські фарми, бо інакше вони взагалі не могли б були приїхати до цеї країни. Кошта їх транспорту на фарми виноситимуть знову около 3,000 долярів. Хто має покрити ці видатки, як пожертви на цілі Комітету з боку нашого громадянства знову в останньому зменшилися, а призбирані всілякими акціями резерви вже знову вичерпуються? Це повинен мати на увазі загал нашого громадянства, як місцевого так і новоприбулих, тим більше, що недалеко вже Різдвяні Свята дають добру нагоду забезпечити Комітетові необхідні фонди для успішного дальшого ведення і завершення цего великого переселенчого діла.

ПРОТИРЕЛІГІЙНА КАМПАНІЯ В СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Берлін, 20 грудня. У звязку з недалеким Різдвом, комуністичний режим в Східній Німеччині почав інтензивну анти-релігійну кампанію. Крім всіляких безбожницьких видань, анти-релігійну пропаганду ведеться теж „живим словом", висилаючи в німецькі оселі армію витренованих в Москві агітаторів.

ІРАНСЬКИЙ ШАХ ПРЕДЯВЛЯЄ „СПІЛКУ" ЗІ З.Д.А.

Ню Йорк. — Могамед Реза Палеві, іранський король, який перебуває в Злучених Державах від кількох тижнів, сказав на обіді, виданім у його честь університетом Колумбія, що „спілка праці" між Злученими Державами й Ірином вийшла б на добро усього світу. Він заявив, що його країна має багато цінностей, які може використати демократичний світ, одначе не має до цього технічних засобів.

МАННШТАЙН ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ НА 18 РОКІВ ТЮРМИ

Гамбург, Німеччина, 20 грудня. — Британський військовий трибунал потвердив вчора вину колишнього гітлерівського маршала Фріца Еріха фон Манштайна в закидуваних йому воєнних злочинах і засудив його на 18 років увязнення. Манштайн, що має тепер 62 роки, був під час другої світової війни головно-командуючим німецькими арміями на совєтському фронті. На всіх 17 закидуваних йому воєнних злочинів суд потвердив девять: 1. Занедбання своїх обовязків головнокомандуючого 11-тою німецькою армією на Криму щодо забезпечення людяної поведінки зі совєтськими полоненими; 2. Дозвіл безправно відноситись до совєтських вояків як до партизанів та розстрілювати їх без суду; 3. Наказ, уповноваження і дозвіл використовувати громадян окупованого терену як невільників до таких небезпечних робіт як очищування терену від мін; 4. Наказ розстрілювати совєтських політруків без суду; 5. Занедбання своїх обовязків головнокомандуючого для охорони людського життя, внаслідок чого багато громадян окупованих теренів було безправно розстріляні; 6. Дозвіл на розстріл цивільних закладників за злочини, поповнені іншими; 7. Затруднювання чоловіків і жінок окупованих територій для військових робіт; 8. Висилка чоловіків і жінок окупованих територій на каторжні роботи до Райху; 9 Плюндрування, грабіж і нищення окупованих територій при відступі. Манштайн є останнім нацистом, що відповідав перед трибуналом західних аліянтів.

НОВИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ПЕРЕВОРОТ В СИРІЇ.

Дамаск, Сирія, 20 грудня. — Вчора вранці довершено в Сирії нового військового перевороту на тлі поголосок і агітації, що дотеперішній командант армії, ген. Самі Гіннаві, плянує федерацію країни з Іраком під пануванням іракського короля. Збунтовані військові частини вранці увійшли до Дамаску, оточили резиденцію ген. Гіннаві та, після короткої перестрілки з деякими членами залоги, арештували команданта і його прибічників. Переворотy довершила група старших офіцерів, яких ген. Гіннаві хотів заарештувати за опозицію до його федераційних плянів і сам наказав військові увійти до Дамаску. Команданти тих частин порозумілись з опозиційними полковниками і замість заарештувати їх, заарештували генерала. Переворот довершено без кровопролиття і місто продовжує своє нормальне життя.

КІНЦЕВИЙ ВИСЛІД ВИБОРЧОЇ КОМЕДІЇ В БОЛГАРІЇ.

Софія, 20 грудня. Сьогодні тут проголошено офіціяльний вислід недільної комуністичної комедії з виборами до парляменту. Згідно з повідомленням, на урядову листу віддано 97.06 відсотків всіх голосів. Іншої листи не було. Хто не погоджувався з урядовими кандидатами, не міг вибирати інших, тільки віддати незаповнену картку і таких було 109,983 на всіх 4,698,979 голосуючих.

БОЖЕВІЛЛЯ СТАЛІНСЬКОГО ІДОЛОПОКЛОНСТВА В СОВЄТАХ.

Москва, 20 грудня. У звязку зі завтрішніми 70-тими уродинами совєтського диктатора Сталіна, щоденне божевілля ідолопоклонства тому сатрапові досягнуло свого верщка. Стіни будинків, навіть придорожні стовпи „прикрашені" портретами Сталіна, а совєтські борзописці переганяються у видумчивості суперлятивів на його характеристику, приписуючи надлюдські властивості вже не тільки самому „геніяльному", але й речам в його оточенні, включно з його люлькою. Якийсь Лєонов пише в „Правді", що теперь є „два сонця на небі; одним з них є світло Сталінових ідей" та наплівши кілька шпальт небелиць про „творчого генія" Сталіна, бажає йому „безсмертя".

БРИТАНІЯ ОБМЕЖУЄ ЗАКУПИ АМЕРИКАНСЬКОЇ НАФТИ.

Лондон, 20 грудня. — Серед місцевих представників американських нафтових компаній помітне занепокоєння вісткаими про рішення британського уряду обмежити британські закупи нафти за доляри. Рішення стоїть у звязку зі зменшенням золотих і долярових резерв в британській скарбниці та викликаною цим фінансовою кризою. Британія пропонує зменшити свої закупи американської нафти майже на половину річно, що заощадило б їй около 60,000,000 долярів.

НОВІ НАРАДИ В СПРАВІ ОБЄДНАННЯ ЄВРОПИ.

Страсбург, Франція, 20 грудня. — Вчора тут почалися наради так зв. політичного комітету Європейської Ради, що має приготовити проєкт майбутньої структури федерації західно-європейських країн. Відповідний звіт в цій справі Комітет приготовить на чергову сесію Европейської Асамблеї в 1950 році.

БЮДЖЕТОВІ ТРУДНОЩІ ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ

Париж, 20 грудня. — Фінансовий комітет французької Національної Асамблеї відмовився розглянути знову урядовий проєкт бюджету на 1950-тий р., доки уряд не подасть конкретних пропозицій для поправки дефіциту. Премієр Бідо звернувся до Асамблеї і Комітету з проханням приспішити акцію в тій справі.

ЗМІНИ В ЧЕСЬКОМУ ПОСОЛЬСТВІ У ВІДНІ.

Відень, 20 грудня. — Протягом останніх двох тижнів комуністичний уряд Чехословаччини відкликав ввесь дотеперішній штаб свого посольства у Відні, заступаючи його більш надійними особами. Велика частина відкликаних урядників відмовилася вертатися назад до Чехословаччини.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.00	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Monday's issue (the Ukrainian Weekly English language supplement):		Число з понеділка (англійською Частиною):	
One year	$2.50	На рік	$2.50
Six months	$1.50	На пів року	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„ЗАХІД—ПРОТИ СТАЛІНА І МАО"

Цей багатомовний наголовок помістив Ню Йорк Таймс з минулої неділі в тій частині „новин з тижня", де говориться про „Двобій за Азію". Він вказує на сучасний поділ світових сил, а теж на те, на що й на кого треба звернути головну увагу, коли згадуємо нині за Москву і 70-ліття Сталіна.

Мао Це-тунґ, китайський червоний диктатор, перебуває саме тепер в Москві й складає Сталінові чолобитню та подяку за „кількаразову допомогу" китайським комуністам. Він представляє там найновішого сателіта, що прибув віддати до розпорядимости Сталіна сотні мільйонів нових рабів. Це не будь-який подарунок. Тепер уже Сталін має ким підбивати дальшу частину Азії! Тим самим має він вільнішу руку в Европі й більше сил для здійснювання своїх европейських плянів. Тому, якби Сталіна в його 70-ті роковини не хвалили чи проклинали, це все маловажне в порівнанні з плянами, які тепер подиктує Москва свому новому сателітові, червоному Китаєві, та які той сателіт цілком певно буде намагався якнайточніше й найвірніше виконати.

Мао може вже сміло вірити, що тепер йому піде все гладко. Бо де є в Азії та сила, яка ще могла б йому ставити опір? Індія вже давно погодилась з новими панами в Китаю. Сам Негру добачує там нові „демократичні сили"! Знов Велика Британія от-от визнасть дипломатично червоне китайське царство, а Злучені Держави були надто довго під впливом політичної думки таких знавців Китаю, для яких Мао був тільки „аграрним реформатором" і нищив тільки китайський февдальний лад. Дехто з цеї групи ще не так давно писав про Мао не інакше, як про „Орієнтального Тіта", надаючи тим разом модернішу форму цьому напрямові, який був і є за ліквідацію збройного опору китайським комуністам. Тепер говорити про китайського Тіта є прямо абсурдом, тому виринають нові угодові розумування. Мовляв, Мао буде так тепер занятий консолідацією здобутих величезних просторів та потребуватиме такої великої матеріяльної допомоги зо Заходу, що не матиме часу думати про підбивання дальшої частини Азії.

Коли мова про „Захід — проти Сталіна і Мао", то це покищо тільки побажання. Як буде виглядати здійснювання того побажання, сьогодні годі навіть передбачити. В Злучених Державах вияснитьcя це щойно по повороті Филипа С. Джесупа, спеціяліста департаменту стейту для справ Далекого Сходу. Він висланий на „дипломатичну місію", яка має допомогти остаточно розвязати американську політику на Далекому Сході. В тій цілі відбудеться в місяці лютім нарада американських дипломатів цеї території в місті Банґкок. До цього часу, як треба надіятись, Мао закріпить ще сильніше свої позиції в Китаю. До того Джесуп відомий зо свого угодового наставлення до Мао та його режиму. Чого ж тоді надіятись з його нової місії?

В таких відносинах можна твердити, що тільки „Сталін і Мао — проти Заходу" та що вони тепер говорять у Москві про те, як той Захід знищити, але як є зо „Заходом — проти Сталіна і Мао", важко щось сказати. Та ж демократичні потуги спішаться тепер визнавати червону владу в Китаї! Тому Сталін таки має чим радіти у своє 70-ліття!

ГЛУМ НАД ПОНЕВОЛЕНИМ НАРОДОМ

Безмірні є недоля, горе і терпіння українського народу в совєтській неволі. Від часу, як червона московська навала втопила в морі української крови воскреслу на руїнах російської царської імперії вільну українську республіку, український нарід не випростовує спини від каторжних трудів для кровожадного і несистого загарбника, ані не складає зброї в нерівній боротьбі за волю. Мільйонами українських трупів позначений шлях найжорстокішого червоно-московського поневолення України, не втирають сліз українські матері і не знають радости українські діти. Та чи не найгіршим з усього є ще той глум, що його ворог додає до своїх знущань над поневоленим народом.

Як уже недавно повідомлено, т. зв. Президія Верховної Ради підсовєтської України затвердила новий „український" гимн; прапор і герб. „Радянська Україна" подає тепер такий текст того гимну поневолення:

Живи, Україно, прекрасна і сильна,
В Радянськім Союзі ти щастя знайшла,
Між рівними рівна, між вільними вільна,
Під сонцем свободи, як цвіт, процвіла.

Нам завжди у битвах за долю народу
Був другом і братом російський народ,
І Ленін осяяв нам путь на свободу,
І Сталін веде нас до світлих висот.

Розіб'ємо всі ми ворожі навали
Народного гніву священним мечем.
Під стягом радянським ми дужими стали
І в світ комунізму велично ідем.

Слава Союзу Радянському, слава,
Слава вітчизні народів-братів!
Живи, Україно, радянська державо,
Воз'єднаний краю на віки-віків!

Кожна стрічка того „гімну" це безжалісний катівський глум над закутим в кайдани, скривавленим, до найвищих меж знедоленим українським народом. Нещасним кажеться співати про „щастя", підкореним — про рівність, невольним про волю. Свого відвічного ворога заставляється величати „другом і братом" та звеличувати своїх двох найбільших катів: Леніна і Сталіна, співаючи славу тричі проклятому „Радянському Союзові".

На недавньому Конгресі Американських Українців у Вашингтоні один з доповідачів про совєтське „щастя" в Україні, жертвою якого він сам був між двома світовими війнами, оповідав такий епізод зі свого власного досвіду під час страшного голоду в Україні в 1933 році. Люди гинули як мухи, а „радянська влада" не впорювалась навіть з погребанням трупів. Матері своїх дітей їли і ціла Україна була в судорогах найстрашнішого в історії людства голоду, зорганізованого цілево північним „другом і братом" й на шляху „до світлих висот" під проводом Сталіна. Доповідач-очевидець говорив: „Страшна то була картина — опухлі, жовті люди... Кожний день, як я йшов на працю, я бачив на вулицях Харкова трупи померлих з голоду людей. Пам'ятаю такий випадок: сліпий продавець газет, повз кіоск якого я кожного дня проходив, вигукує: „Правда! Правда! Купуйте газету Правду! Капіталістичні акули брешуть про голод на Україні!" Сліпий і не бачив, що труп умерлого з голоду селянина лежав коло самого його кіоску".

Подібно, як тоді, під час того найжахливішого голоду, совєтський загарбник глузував ще з обездоленого українського народу, заставляючи його в смертельних судорогах співати, що „жити стало краще, жити стало веселіше", так і тепер, в найчорнішій годині поневолення та розпучливої боротьби проти нього, заставляється цей нарід співати про „щастя" та „рівну між рівними і вільну між вільними".

Скиталець П. К-й.

ПОРТРЕТ СТАЛІНА

Відомо, що дуже тяжко писати правдивий портрет великої людини. І щоб його створити та відбити на ньому те, що властиве лише їй як геніяльній особі, треба не тільки малювати його з натури, але потрібно ще відчути її душу, пожити з нею хоч пару місяців, побачити її, коли вона залишається сама і стає звичайним сірим обивателем.

Досвід показав нам, що чим ближче ми пізнаємо великих людей з їх ,чорного ходу", тим більше вони гублять свою величність, виявляють перед нами своє правдиве обличчя, з якого знято маску, іноді настільки правдиве, що потім приходиться дивуватися, як люди декотрих із них поробити „геніяльними".

Очевидно, що психологічна потреба у людей, які втратили істинну ідею про вічний ідеал — Бога, мати якогось хоч поганенького божка настільки велика й сильна, що ця „тяга" перетворюється в саме примітивне ідолопоклонство. І часто буває так, що люди роблять собі кумиром зовсім не великих людей, котрі принесли людству багато добра, а звичайних смертних та ще й злочинних.

[Сінайський Законодавець це ідолопоклонство передбачав і категорично заборонив людям творити собі яких би то не було божків!]

Мало цього. Часто виявляється, що за спиною такого умовного „генія" тягнеться ціла низка злочинів і то таких злочинів, на які звичайна сіра людина ніколи не піде. А коли і пішла б, то лише за один із тисячі таких злочинів, за яких „генія не судять", ця смертна людина давно гойдалась би на шибениці...

Герої Достоєвського це так і розуміли. „Коли якомусь Наполеонові в ім'я якоїсь фікції можна було знищити 600 тисяч безвинних людей, то чому нам, звичайним смертним, забороняється вбити хоч одну душу в ім'я теж якоїсь фікції?" І Раскольніков убиває старуху і романтично іде на каторгу.

Так, дуже тяжко написати портрет правдивого генія, але ще тяжче написати портрет великого злочинця, якого колинебудь знала історія людства. І коли ми спробуємо навести якусь паралелю між великими деспотами та злочинцями минулих віків, то всі вони разом перед Й. Джуґашвілі будуть маленькими пігмеями. Хани, Богдихани, ватажки східних деспотій, Нерони, Атилі, Чинґіс Хани, Тамерлани, Івани Грозні, Петро Великий, Наполеон — маленкі діти в порівнанні з архи-злочинцем Сталіном. Пекольним жахом несе від правдивої біографії цього людожера. Але якби ви не старались її зобразити, якби ви не бажали „наговорити" на нього, дійсні „заслуги" його перевищують всякі наші уявлення, якими б ми негативними рисами не малювали їх.

Майже на всіх головних мовах світу вже надруковано фалшиву біографію Джугашвілі, яка нічого спільного не має з життьовою правдою та фактичним історичним матеріялом про нього. Сотками мільйонів накладу розповсюджується ця фалшивка по всій землі, щоб його сатрапам допомогти творити культ богомерзкого сталінопоклонства.

Вдивіться добре в обличчя цього кремлівського хана і ви побачите клясичний тип виродка, якого без сумніву Ломброзо, Дарвин та Шарко назвали б дегенератом і злочинцем... Однак, цей колишній нальотчик і бандит, не тільки не є дегенератом і злочинцем; він сьогодні став уже живим азіятським богом для 200 мільйонів підсовєтських роботів і „генералісcімусом всесвітньої большевицької революції" — для третини людства, яка дивиться на нього, як на визволителя від капіталістичної експлуатації... Треба було морально дуже впасти сучасному людству, щоб його вознести в ранг „непогіршимого", „сонцеподібного", „наймудрішого", „генія всіх часів і народів", „батька обездолених", „великого полководця", „джерело натхнення для науковців, поетів, артистів, художників" і „втіхою" для голодних і обідраних нещасних підсовєтських рабів...

Сьогодні 21 грудня 700 мільйонів людей, розкиданих по всьому земному шарі, „святкують 70-ті роковини цього великого ката. Десятки вагонів з подарунками для нього потяглися вже з Кореї, Китаю, Монголії, Польщі, Румунії, Мадярщини, Чехословаччини, Албанії, та з 16-ти так званих „братських" совєтських республік. А скільки всяких віршів, од, новель, трактатів, романів, рефератів, сонат та іншої блудливої писанини буде написано в ім'я цього деспота! Але це ще не весь культ Джугашвілі. Попи совєтської православної церкви по наказу НКВД будуть служити „благодарственние" молебни, що цей душогуб не так собі звичайно став людожером і душогубом, а по великій ласці Божій, яка така прихильна до нещасних народів СССР, що післала їм такого доброго та мудрого вождя... Але і це ще не все. В цей день, коли 70 років тому народився цей кат, в цей день багато дипломатів світу будуть виявляти ознаки великої пошани до нього та його кривавих злочинів...

Так, так, в цей день містерія Сталіна захопить собою третину нашої бідної планети, а він, сидячи в Сочі біля мікрофону й слухаючи дикі вигуки нещасних рабів та ідіотів, буде злорадісно всміхатися своїм демонським обличчям і з кавказьким акцентом сичати:

— **Ішаки.**

...Син грузинського шевця. Був учнем духовної семинарії і вигнаний з неї за антирелігійне наставлення. Але треба було щось робити. І Джугашвілі стає „професійним революціонером" з ухилом до звичайного бандитизму. Бандою, яка була під його керівництвом, були пограбовані Тифліський Державний банк, Поштовий потяг Ростов-Владикавказ, Сочинська ощадна каса при місцевій пошті... Сотні тисяч народних та державних грошей було пограбовано „сонцеподібним" антихристом... П'ять разів втікав із царських тюрем та заслання, щоби знову продовжувати свої бандитські нальоти.

Мав трьох жінок, з котрих дві покинув сам (у Грузії та Енисейському), а Алілуєву здихався при допомозі Лубянських лікарів. На зміну взяв собі молоденьку сестру Кагановича.

Всім відомий так званий „Заповіт Леніна", в якому він, даючи оцінку своїм співробітникам по уряду та партії, наказував, щоб не допускали до влади Джугашвілі, бо він „любить гострі блюда"... Серед московських чекістів, що за приналежність до опозиції теж попали до концтаборів, оповідалось, що після цієї характеристики Ленін несподівано став почувати себе гірше, а через пару днів, після застриків, що зробили йому лікарі із Лубянки, швидко й помер...

Як бачимо, навіть Ленін передбачав, що цей „куховар наварить гострих блюд". Смерть митроп. Шептицького та Г. Дмітрова також стоїть під знаком питання. Фрунзе, Ґоркий та Курпська (жінка Леніна) пішли цією ж дорогою до своїх праотців Маркса та Енґельса...

Доля опозиціонерів відома вже всьому світові. Кіров теж „удостоївся" участи своїх колег, але при допомозі „чужих рук", що орудували по вказівкам „вождя"...

Були „розкуркулені" вивезені за межі рідних країв і знищені не менш, як 12—15 мільйонів безвинних селян-хліборобів. Щоб решту селян загнати в колгоспи, був організований штучний голод на теренах зернових країн (Україна, Кубань, Терщина, Північний Кавказ, Крим, Середня Азія), який загнав на той світ біля 12 мільйонів нещасних людей. І коли цей страшенний голод довів вимираюче населення до людожерства, Джугашвілі ще раз підкреслив: „Хай загине половина населення СССР, але соціялізм в одній країні ми збудуємо"... І збудували! По вимерлих селах лежали тисячі незакопаних трупів, а радіо з Москви деклямувало слова батька людожерів: „Жити стало краще, жити стало веселіше"!

Особливо „весело" це життя відчувалось по многочисельним концтаборам, тюрмам та в смертних ізоляторах, де контингент каторжан виріс до 15 мільйонів.

Але населення мовчки продовжувало саботувати криваві експерименти Джугашвілі. Навіть найближче оточення цього ката стало в опозицію до нього. І він ще більше став натискати на апарат диктатури та терору — НКВД. Так почались розстріли сотень тисяч вчорашніх сатрапів та прихвостнів кремлівського деспота. Були заведені такі методи катування на допитах, від яких самі чекісти божеволіли та кінчали самогубством. Загальна кількість переслідуваного населення по всьому ССР збільшилась від 26 мільйонів до 34 мільйонів, а кількість в'язнів збільшилась до 18—20 мільйонів. Весь СССР перетворився на суцільний та величезний концтабір, де кожний третій громадянин мусів бути сексотом. Були знищені знов мільйони колгоспників та мешканців міст і поховані, як „вороги народу", по всяких „вінницьких могилах", відомих і невідомих ще населенню...

Але й це не всі жертви цього душогуба. Боючись помсти від „щасливого населення", великий боягуз рішив скерувати його ненависть до себе на зовнішні об'єкти. Треба було „заварити" Другу Світову Війну. На сцену історії виплили „дружні обійми, спаяні кров'ю" — Гітлера-Сталіна. Гра йде „на-банк". Гине не менш 20 мільйонів підсовєтських ра-

(Докінчення на стор. 3-тій)

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

13)

ПРОФ. ЛЕВ ДОБРЯНСЬКИЙ: ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ — МІЖНАРОДНА СПРАВА

(Продовження)

Нашим безпосереднім завданням тепер не є вже інформація та вплив на формування американської урядової думки про дійсне значення української проблеми та неоцінену вартість українського народу як незрівняного союзника в цьому великому рішенні. Нашим головним завданням тепер є насамперед необхідність переконати нашу урядову опінію, що український нарід не стерпить будь-як обмеженого самовизначення.

Українська концепція самовизначення аж ніяк не є островно відмежована, шовіністично націоналістична, як це свого часу були виявили поляки. Натомість, це самовизначення недвозначно передбачує створення незалежної української держави, в якій нарід вирішив би хто має його репрезентувати внутрі і назовні, як під кожним оглядом рівного між рівними. Українська концепція самовизначення передбачує теж включення України в загально-европейську спільноту, до якої вона завжди культурно належала. Я рішучо не поділяю побоювань деяких моїх колеґ відносно російських іміґрантів та шовіністичної польської пропаганди тут, в Злучених Державах. Ці побоювання неоправдані. Натомість треба побоюватись можливої офіціяльної американської вразливости щодо значення їх домагань. І це вже у великій мірі залежить від нас. Не як ми інформуємо, тільки чи і як ми формуємо — це має тепер значення і в цьому знову криється наша нагода успішно взяти або безнадійно прогаяти.

З цього ясно випливає теж наша роля як американців зі здоровим східно-европейським підложжям. Ми мусимо на всі можливі лади призвести до глибшого і певнішого порозуміння між нашим українським народом там та нашим американським урядом і приятелями тут. Зі сказаного вгорі виходить ясно, що немає жадних інших важливіших напрямних для наших зусиль досягнути справедливість в найкращій традиції нашого американського життя, як власне це. Я жалую, що не маю тут можности поінформувати вас в подробицях про це тепле прийняття, що його зазнали наші представники в багатьох американських колах. Але я щиро можу вас запевнити, що протягом останніх трьох років члени вибраного вами Комітету виконали знамениту роботу в доступних для них джерелах. Створилася група робітників і цілком певно викличе намагання припинити дальший прогрес наших спільних зусиль. Проте, ми мусимо поступати дальше і в жадному разі не зупинятись.

Маючи це все на увазі, я рекомендував би до вашого розгляду такі головні потреби на найближчу будучність:

1. Поширена база УККомітету. Національні політичні почування в теперішньому Комітеті не є заступлені зрівноважено, а це не створює здорової бази для нашої спільної праці. Було б ілюзією думати, що зацікавлення та охочу спроможність продовжувати та розгортати нашу працю мають тільки „деякі старі". Тут сьогодні є деякі молоді американські українці, навіть заанґажовані в краєвій політиці, які готові співпрацювати в здійснюванні наших цілей. Було б рисковно думати, що ми можемо двигнути далеко вперед нашу справу без політичних зв'язків на краєвій сцені;

2. Створення організації „Американських Приятелів України" з ініціятиви УККомітету. Численні нові приятелі України, здобуті при допомозі видань та інших зусиль УККомітету протягом останніх трьох років, становлять одне зі замітних досягнень нашого Комітету. З часом їх здобудеться ще багато більше. Найвижчий час, щоб ми в поширеному Комітеті поробили відповідні заходи для виразнішого підкреслення цеї збільшуваної дружби у відповідній організації;

3. Створення представництва УККомітету у Вашингтоні. Недавні відвідини одного справжнього українського дипломата з-за кордону та його високовартісна активність тут у Вашингтоні переконали мене в наглячій необхідності мати тут таке представництво. Конечні зв'язки з нашими урядовими департаментами та зі закордонними дипломатичними місіями, що мають важливий голос в Об'єднаних Націях, і приязними організаціями не можуть бути встановлені і вдержані без задовільного пункту швидкого зв'язку і рекомендації тут.

Як один з кандидатів на президента минулого року заявив це деяким з нас, ми — завдяки нашому походженню та заморським зв'язкам, а деякі з нас теж з недавної і свіжої практики — знаємо Східну Европу та діявольські шляхи комуністичної ментальности і брутальности, що є недуступне для 99% наших американських співгромадян. Що більше, нашим поглядам і цілям ніщо інше не могло б дати соліднішої бази і виправдання, як постійні заворушення в Україні та добре зорганізоване провідництво і заохочення, що їх дає Українська Повстанська Армія підпольному рухові в Східній Европі. Ми спокійно можемо запевнити наш уряд і нарід, що в політичній і військовій боротьбі Америки за тривкий мир проти світового комунізму, українська нація стоятиме в першій лінії цеї боротьби теж за її власну волю. Це запевнення ми мусимо дати переконливо в найшляхетнішому інтересі вільної Америки та майбутньої вільної України. Це є наша нагода і я переконаний, щи ми її використаємо!

ЛЮДМИЛА ІВЧЕНКО: РОЛЯ ЖІНКИ В ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ ТА ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ УКРАЇНИ

В питаннях моралі, поняття про добро і зло, чесне і безчесне, українці досі ще є европейцями дев'ятнадцятого століття. Нашим духовним кліматом і досі є клімат Діккенса, з його вірою в добро і доброту, з його твердим переконанням, що в людини переважає Дух Божий, а не тварина.

Жіноцтво наше засвоїло ті самі моральні поняття, а може і впливало на вироблення їх в більшій мірі, ніж це досі признано.

Тому ми не маємо в нашій історії жінок типу польки Валевської з часів Наполеона, але за те жадний з наших завойовників — росіянин, поляк чи німець, не може похвалитися, що українка розкрила йому обійми ради політичного чи матеріяльного розрахунку. Українське жіноцтво виробило два типи української жінки: один — жінки героїні, що поруч з

(Продовження на стор. 4-тій)

Василь Витвицький.

ФРИДРИХ ШОПЕН

І УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ.

(Докінчення).

Дуже важко дати відповідь на питання: чи Шопен, проживаючи одну половину свого життя у Варшаві, а другу — з малими перервами в Парижі, мав змогу пізнати українські народні пісні. Дані з життепису допускають вже таку можливість, що Шопен міг зустрітись з виконанням українських народних пісень підчас свого кількаразового перебування по селах Люблинщини. Зовсім певно знаємо, що були йому відомі українські танці. Сучасники згадують, що будучи молодим, Шопен „навіть козачка танцював знаменито". Про українську пісню подибуємо згадки й у його листуванні (напр. у листі з 1830 р. є мова про „українську думку").

Варто приглянутись оточенню, в якому доводилося Шопенові перебувати тоді, коли формувався його світогляд людини й мистця. Довгі роки його вчителем і другом був Йосиф Ельснер, колишній довголітній диригент театру у Львові. Саме Ельснер заохочував свого незвичайно талановитого учня писати в дусі народних пісень. Шопен був у безпосередніх взаєминах з видатним скрипаком і композитором Каролем Ліпінським, який ще 1833 р. видав був велику збірку українських і польських народних пісень для співу з фортепіяном. До найближчих друзів Шопена належав відомий поет польсько-української школи, Богдан Залеський. Довгі роки побуту в Україні залишили на Залеському незатертий слід; він навіть у небі „пригнув своєї України". Сам згадував, як підчас своїх мандрівок по Україні зустрічав нераз „згорблених віком, біловолосих дідів, що на згадку про Січ очима іскрили, відгорджувались, затискаючи пястуки.

— Наслухався я пісень!" — Шопен і Залеський перебували дуже часто разом. Поет згадував нераз у своїх споминах, як підчас спільних вечорів ще у Варшаві його друг — композитор грав свої прекрасні твори і вводив слухачів у якийсь чарівний світ. І ще багато пізніше Залеський записав у щоденнику, як то в часі одної такої зустрічі в Парижі Шопен грав багато своїх творів, а далі імпровізував „заводив у плач думок". Дуже цікаво, що пичучи музику до слів Залеського („Двоякий кінець" — де мова про смерть козака — і „Нема чого треба") Шопен покористувався інтонаціями, близькими до української народної музики. — Усі ці дані показують без сумніву, що Шопенові українські народні пісні не були чужі й незнані.

З-поміж самих творів Шопена найбільше українського мають таки ноктюрни. Це впливало з самих їх настроїв і з характеру їх музики. От напр. такий оригінальний у своїй будові ноктюрн онус 15 число 3. Тут використана мелодія бурлацької пісні „Та забілили снігу". Згадати б, що цю пісню так залюбки співав Тарас Шевченко. Її мелодія вжита у Шопена не „живцем", а з деякими змінами і переставленнями, всетаки мелодичний рисунок показує на близьке споріднення між піснею і ноктюрном. Подібно є й у ноктюрмі оп. 37 ч. 1., що його музикознавці підносять дуже високо у ряді Шопенових творів. Один підкреслює гармонічне багатство цього твору, другий називає його „мелянхолійною елегією з прегарною мелодією", врешті третій зве цей ноктюрн „найчистішою і найкращою перлиною у цій ділянці шопенівської творчости". — Мелодія цього твору сильно споріднена з українською народною піснею „Ой, вийду я на гіроньку". Тут лінія мелодії майже покривається, повторюються навіть ті самі мелодичні прикраси, не кажучи вже про зміст, про настрій, що є той самий в ноктюрні і в пісні. Подібних прикладів знайдеться більше не тільки у ноктюрнах, але й у інших родах Шопенової творчости, баладах, етюдах і т. ін. Сюди належать навіть мазурки, в яких більше мелодійно-співні частинки нераз попадають у тон українських пісень. Можливо тому саме були ці твори ще ближчі Шевченкові, який писав про них не інакше, як „сердешні мазурки натхненного Шопена".

Майже в усіх прикладах (за винятком фантазії оп. 13, де Шопен ужив цілої української коломийкової мелодії) ми не зустрічаємо повністю і без змін житих мелодій українських народніх пісень. Насувається питання: чому це так? Тому, що Шопен взагалі майже не користувався готовими народніми мелодіями. Яскравим прикладом є його мазурки, в числі понад 50. З першого погляду кожному здавається, що це просто на селі записані танкові мелодії: стільки в них життя й розмаху, стільки нераз якоїсь направду парубоцької задиркуватости. Тимчасом ближчі досліди совісно переведені польськими музикознавцями несподівано показали, що майже усі мазуркові мелодії Шопена є його власним витвором. Саме така й була в цілому постава Шопена до народної музики. Прямі повторення з неї є в його творчості тільки в дуже нечисленних випадках. Усе взяте від народу перетворюється під подихом сильної творчої індивідуальности, даючи нові цінності „з його духа печаттю". Так ми спостерігаєм щось на багато суттєвіше, ніж принагідне вжиття тої, чи іншої пісні. Бачимо, що ціла музична мова Шопена формувалась під впливом народної музики. З польської, яка очевидно відограла у нього панівну ролю, Шопен використав багатство і оригінальність ритміки, далі своєрідність тональних систем. З української — ширину і співність мелодики, а з погляду змісту ширість, правдивість і насиченість музичної мови. Шопен заставляє фортепіян не тільки грати, але першусього співати і висказувати. На цей інструмент композитор переносить властивості людського голосу. Корінь такого трактування фортепіяну у Шопена є не в оперовій музиці, як це дехто догадується, а в народній пісні, при тому великою мірою в українській.. Звернути б для прикладу увагу на багацтво дрібних орнаментів, прикрас, що ними так нанизані шопенівські мелодії, особливо в ноктюрні. Саме тонка, наче шовком ткана орнаментика це одна з типових ознак української народної музики.

Наша музична сьогочасність відійшла від тих ідеалів, що присвічували Шопенові в добу романтизму. На місце відображення почуттів і настроїв наша доба приносить „річеве" мистецтво, музику як чисту гру сил. Всетаки музика Шопена була і залишилася одною з найкращих сторінок минулого, що їх записав творчий людський дух. Для нас окрему вагу має те, що до джерел, з життєдайності яких виростала музика Шопена, належала й наша народна пісня.

Портрет Сталіна

(Докінчення зі стор. 2-гої)

бів. Гинуть мільйони українців, жидів, поляків та інших народів. Сьогодні ми маємо „Разоблачение А. Рехберга", де оповідається, що навіть Гештапо працювало по провокаційним вказівкам Сталіна. Що таке Вінниця, Катинь, Дахау, Аушвіць та інші „оази смерти"? Це „мудра політика" Сталіна! Так. Колишній нальотчик і бандит стає вже не тільки „мудрим та великим", але ще й „спасителем" всього світу...

Культ Джугашвілі при допомозі червоної пропаганди, совєтського золота та обдурених п'ятих колон досягає свого апогею.

І він живе й продовжує творити свої криваті експерименти вже не лише в одному СССР, а й поза межами його — в Китаї та Европі...

Але нині обдурений ним Західний Світ починає вже продирати свої наївні очі й пізнавати з „чорного ходу" правдиве обличчя цеї сатанської потвори. Усякому ідолопоклонству приходить кінець. Прийде час, коли і над цим архи - злочинцем прогремить кара Божа, а майбутні переможці його влаштують йому розправу не в Нюренберґу, а в самому червоному кублі — московському Кремлі. І судитимуть його не лише живі свідки та жертви страшного культу Джугашвілі, а й тіні десятків мільйонів мучеників знищених в ім'я кривавої комуністичної системи.

Іван Карамазов казав колись що він нізащо не міг би жити в такому соціяльному раю, для утворення якого прийшлось би загубити навіть маленьке дитя. А цей кат уже знищив десятки мільйонів безвинних людей і ще обіцяє знищити половину населення земного шару, щоб таким чином усе людство могло зажити життям, подібним до жалюгідного підсовєтського животіння.

Так виглядає для нас, українців, а також і для інших народів, які вже пізнали душу цього великого виродка й відчули її — хто в ролі мученика-каторжника, а хто в ролі забитого підсовєтського „щасливого" робота — **демонське обличчя Джугашвілі у 70 роковини його народження.**

75 років відомого жіночого каледжу

Близько 200,000 американських дівчат поступає кожного року в каледжі. З цього числа яких 180,000 дівчат ідуть у мішані каледжі, де вони вчаться разом з чоловіками. В Злучених Державах є 555 стейтових або муніципальних каледжів, які не беруть плати за навчання. Студенти і студентки оплачують лише приміщення та харчі. Навчання в університетах теж безплатне. Крім того є 154 каледжі виключно для жінок, що є здебільшого приватними. Один з найстарших і найвідоміших є Смит Каледж у Нортгемптоні, Массачузетс. Осінню цього року Смит Каледж відсвяткував свій 75-літній ювілей.

Смит Каледж був заснований 1875 року коштом панни Софії Смит, заможньої старої дівулі, яка в ті часи — коли більшість американських каледжів приймала лише чоловіків — вважала, що жінки повинні мати змогу іти у високі школи так само, як і чоловіки. 1875 року до каледжу поступило 14 дівчат, а весь каледж містився в одному будинку. Сьогодні в каледжі вчаться 2,297 дівчат, які живуть в 44 будиночках. Каледж має 55 академічних будов і 214 акрів землі.

Смит Каледж виступив як новатор у багатьох ділянках освіти. Студентки цього каледжу були одні з перших, що їздили за кордон студіювати чужі мови і культуру різних країн. Цілі групи студенток Смит Каледжу вчились в закордонних університетах. І навпаки. Смит Каледж запрошує до себе на студії студенток з різних країн. Цього року там учаться 35 дівчат з 30 країн, включаючи Аргентину, Бразилію, Бурму, Китай, Чехословаччину, Францію, Німеччину, Грецію, Іран, Ірак, Італію, Литву, Польщу, Югославію. Багато з цих чужинок дістають стипендії або від Смит Каледжу, або від різних організацій, що підтримують міжнаціональне розуміння і зв'язки.

Смит Каледж був один з перших жіночих каледжів, що відкрив професійне бюро, яке допомагає студенткам вибрати свою майбутню професію і радить їм певний вибір навчальних дисциплін, що будуть корисні для майбутньої діяльности. Це ж бюро допомагає знайти працю на час літньої перерви.

Життя студенток тісно пов'язано з їх студіями. Навчання починається в понеділок о 8-мій ранку і триває до 12-ої год. у суботу. Студентки повинні відвідувати кляси, працювати в дослідчих групах, під керівництвом учителів робити екскурсії до шпиталів, будівництв, тощо.

Після занять приходить теніс, їзда верхи, в човнах, на вельосипедах. Крім того, дівчата віддають чимало часу громадському життю. Одна група видає літературний журнал, друга часопис-півтижневик. Є різні студентські організації, включно з клюбом міжнаціональних зв'язків і кілька політичних клюбів, які влаштовують дискусії і запрошують гостей, видатних на полі політики. Деякі дівчата беруть участь у житті міста — викладають у Народньому Університеті, допомагають у шпиталі, перед виборами працюють в комітетах Демократичної та Республіканської Партій.

Всім громадським життям керує студентський уряд, який має виконавчий та юридичний відділи.

В суботи і неділі бувають танці, на які студенти запрошують молодих людей з сусідніх каледжів. Часом вони їздять до Ню Йорку чи Бостону, або проводять час з родинами чи друзями.

Як і всі приватні каледжі та університети, Смит Каледж є досить дорогий. В той час як 75 років тому навчання коштувало 100 долярів на рік, а харчі 30 дол., тепер навчання, харчі і приміщення коштують 1,600 долярів на рік. Деякі студенти дістають стипендії, інші змушені для заробітку працювати у вільний час. Дещо дешевше є життя в одному з кооперативних будинків, де студентки роблять хатню працю сами.

В ПОНЕДІЛОК У.С.К. ЗМАГАТИМЕТЬСЯ З „ПРАГОЮ"

Ню Йорк, 20 грудня. Український Спортовий Клюб в Ню Йорку розіграє в найближчій понеділок, 6-го грудня, відплатні футбольні змагання з Прагою. Змагання відбудуться на грищі „Праги".

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

З пластинки дня

ТИЧИНА В ЛОНДОНІ.

Чернигів... Хорол... Синій сон...
Розчавив трактор айстри...
— Чого із „раю" у Лондон
Ти їздив, бувший майстре?

Хоч ти мовчиш, та знаю я,
Що в цій ти їздив гадці,
Щоб показать, як з солов'я
Ти цапом став в краватці...

ПОШИРЮЙТЕ „СВОБОДУ"

Uncle Sam Says



School bells are again ringing and thousands of children are back in classrooms all over the country. And many of these little boys and girls are crossing the thresholds of learning for the first time, starting the great adventure of beginning an education in a free land. They can go all the way, and that means college, if they learn to save. The School Savings Program teaches them to be thrifty and children who learn to save will certainly be better citizens tomorrow. You parents—be sure there is a School Savings Program at your school and be sure too, that your children are investing in U. S. School Savings Stamps.

U. S. Treasury Department

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(Продовження зі стор. 2-гої)

чоловіком стає до збройної боротьби за свій край і за свій нарід, і другий — не такий пробоєвий, але не менше героїчний, жінки охоронительки домашнього вогнища.

З далекої, сивої старовини нескінченою парадою ідуть лави наших жінок-героїнь. Починаючи від сотниківни з Буші, що воліла краще висадити в повітря фортецю і себе разом з нею, ніж здатися ворогові, парада ця безупинно змагається в запеклій боротьбі, і коли одне покоління сходить в могилу, інше стає на його місце. Нема сили і слів, щоб перечислити всіх їх; тільки окремими постатями позначимо різні етапи участи жіноцтва в боротьбі за Україну.

„Стара Громада" в її змаганнях з реакційним царатом несла жертви, і жінки разом з нею, з Оленою Косач-Приходько на чолі, яку було заслано до Олонецької губернії „за українофільство", як і десятки інших. Але лави не спинялись і йшли далі. Відданність „старих громадянок" викликала подив і бажання йти їхніми слідами у молоді і зрив наших визвольних змагань дає на послуги молодій українській державі отих „дівчат одчайдушних днів", що переходили фронти, служили зв'язковими, тримали контакт між Києвом і Кубаню, між Києвом і Кам'янцем і не раз гинули, не оплакані і невідомі в підвалах білої чи червоної російської розвідки.

Той самий зрив в Галичині — і та сама жертовність нашого жіноцтва. Лави Січових Стрілців знають відважних дівчат, що поруч з чоловіками б'ються за волю України, — Дмитерко, Степанівна, Галечко й інші, а за ними довга лава невідомих.

Українська держава завойована, влади офіційно нема, все захоплено большевиками, але нарід ще змагається в нерівній боротьбі — і жінки разом з ним. Про них лишилися тільки легенди та спомини, та ще видряпані шпилькою чи гвіздком на стінах ЧеКа написи: „Ми вмираємо, але Україна живе". Імена ті давно затерто на стінах, але пам'ять про них і їх приклад — живе і кров їх кличе за собою інших на жертви.

І жертви йдуть все в ім'я тої самої ідеї, все з тим самим безупинним завзяттям, однаково, на якій частині української землі їм доводилось боротися.

Польська дика сваволя викликає новий опір нашого народу — і Галичина дає нові жертви крови — з чистою постаттю Ольги Басарабової, як символ тихої невгнутости, попереду довгої колони незнаних і незаписаних жіночих імен.

Зрив за волю і незалежність Прикарпатської України об'єднує представниць усіх українських земель: еміґранток з Великої України, дівчат з Галичини, Буковинських жінок і Прикарпатських, — в одну спільну лаву. Цей зрив — це ніби переддвер'я другого великого зриву, коли ображена національна гордість, воля до свободи і жагуче прагнення справедливости знову об'єднало навколо боротьбу жіноцтво з усіх земель України — велика боротьба підчас Другої Світової Війни. Страшна в своїй безнадійности і упертости боротьба на два фронти: проти німців і проти большевиків.

Символом ясности і самозречення стоять на чолі їх постаті Олени Теліги, Ганни Рощинської, Хариті Кононенко, матері і дочки Мартинюків, що обнявшися ішли на розстріл в Рівенській тюрмі, а за ними безліч дівчат, що їх імен ми навіть тоді не знали, коли говорили з ними: медички з Києва і хемічки зі Львова, селянки з Волині і аптекарки з Буковини, — вони вірно ставали в лави там, де падала інша і йшли далі, аж до теперішньої УПА, аж до тих скромних, непоказних дівчаток, що то перед ними з пошаною встав кореспондент журналу „Лайф", коли вперше зустрівся з ними для інтерв'ю. Зустрівся з ними для інтерв'ю, де порушив тяжкі спогади і нагадував страшні часи, — і все це для того, щоб все замовчати і того інтерв'ю не надрукувати. Обов'язком американської молоді є спитати журнал „Лайф" чому вони досі не зустріли в журналі, який описує всі народи і знайомить з цілим світом, — жадного рядка про Україну і її боротьбу, чому американські жінки не мають знати, як відважно борються їх українські сестри за волю свого народу?

А поруч з цими героїчними постаттями боротьби в лавах бійців і підпілля, іде друга парада героїнь, тихих, сумирних, що навіть самі не знають, яким геройством сповнене їхнє життя. Наша жінка — мати і охоронителька домашнього вогнища, що невтомно і з самопосвятою береже родину і не дає їй зруйнуватися, розлізтися, занепасти.

Ця парада теж губиться десь в туманній старовині, ховаючи від нас імена тих, що, як колись американські піонірки, сиділи на господарстві самі, дбаючи за рід і за хату в той час, як чоловіки билися за волю.

Всі українські землі повні цих сірих, непомітних героїнь. Від тих, що простоювали днями під тюрмами і льохами НКВД, щоб довідатися про долю чоловіка, а потім, дізнавшися, що його заслано чи розстріляно, — бралися, заціпивши зуби і стиснувши серце, до праці, щоб врятувати родину і виховати дітей, — до тих, що одривали від себе останній шматок хліба і несли сину чи дочці, щоб воно могло вчитися і піднестися на громадському щаблі. Від тих, що в Америці, в тяжку депресію, коли міцні чоловіки розбивали собі голову, уперто брали всяку роботу і тягнули ще й хатню, щоб утримати родину і виховати дітей, — до тих, що відпускали своїх дітей, свою надію на старість — до УПА, а самі лишалися на своїм господарстві, щоб родина могла далі триматися. Від тих, що корчували поруч з чоловіками пні в Канаді, до тих, що забувши свої колишні ранги, тепер миють начиння і клінують в офісах, — щоб утримати родину і виховати дітей.

Ці діти, ця молодь має тепер великий обов'язок — репрезентувати Україну перед світом.

Ми потребуємо тепер репрезентативної жінки, ми потребуємо репрезентативної хати. Коли в Англії розглядають кандидатуру на дипломатичного аташе, або й посла, то перше всього дивляться, чи його жінка має здатність стати центром товариства, створити своє коло друзів, бути центром культурного і товариського життя. Такі жінки повинні вже вироблятися і в нас.

Добрі зв'язки, довір'я і пошана не виробляються в офісах, але в хаті. В культурній хаті, де центром є привітна, з добрими манерами і широким заінтересованням господиня, яка стежить за всіма новинками світу, як культури, так і політики, але не робить з політики свого фаху, а тільки засіб для помочі своєму народові. В хаті, де наші майбутні дипломати і їх майбутні жінки могли б навчитися товариським звичаям, нав'язати зв'язки, ознайомитися з тими пружинами, що часом непомітно рішають світові справи.

Культура України, її традиційна статечність, її веселий гумор і пристрасна любов до пісні і краси, — все це може знайти зрозуміле для чужинців відображення тільки в таких хатах.

А те, що наш духовний клімат — є кліматом Діккенса — є запорукою, що така хата завжди буде приємна і зрозуміла для англо-саксонського світу, бо попри всі досягнення техніки, він по-старому тужить і стремить до тих самих ідеалів Діккенса.



РАДІЮТЬ ПОВОРОТОМ. — Колишній повстмастер Джеймс Фарлі і його дружина раді, що знову в Ню Йорку. Вони відбули подорож по Европі, а спостереження Фарлі з його розмови з ген. Франком в Еспанії та його думка, що Америка повинна наладнати з Еспанією нормальні стосунки і дати їй допомогу були викликали загальну увагу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГЕМТРЕМК, МИШ.

Відчит В. Гультая з Канади.

Дня 30 жовтня виголосив п. Василь Гультай з Торонта, відомий український громадський діяч і заступник голови КЕУНО в Канаді, дуже цікавий відчит на тему „Сучасна пора та наші національні потреби й завдання". Відчит влаштовано в УДКлюбі при Ґрейлінґ заходом Від. 4. ОДВУ. По відчиті відбулась широка дискусія, в часі якої порушено теж багато питань, звязаних з прибуттям до Злучених Держав і Канади великого числа нових українських іміґрантів. Присутні скитальці просили п. Гультая передати спеціяльну подяку б. послові до канадійського парляменту, п. Антонові Глинці, за його чесну оборону української справи та української політичної іміґрації. Голова Відділу зложив прелегентові щиру подяку за відчит, а присутні зложили з цеї нагоди $47.53 на визвольну акцію.

УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ НА РАДІО.

Злучені хори **Шерон і Нюкесл, Па.,** відспівають ряд українських колядок і щедрівок в місті Нюкесл, на так зв. **„Даймод Сквер",** в середу, дня 21 грудня, від 8.30 до 9 години вечером, як теж по радіо зо стації ВКСТ — 1280 КС. В Нюкесл, Па., того ж дня від години 10 до 10.15 вечером. В програму входять між іншим: Ой Сивая Зазуленька — Кошиця і „Щедрик" Леонтовича.

НОРТ ДАКОТА.

В цілях заложення української організації в Стейті Північна Дакота, а також навязання культурно-громадського і товариського життя, прошу зголошуватися на слідуючу адресу:

Anthony Zukowski, M. D.
c/o St. Aloisius Hospital
Harvey, North Dakota.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 5. грудня 1949 року помер у 61. році життя

АНТІН ВІЛЬЧИНСЬКИЙ,

член Бр. св. О. Николая, від. 38 У. Н. Союзу в Оборн, Н. Й.

Покійний походив із міста Турка над Стриєм, Західна Україна. Брав активну участь в народних справах, дбав про У. Н. Союз і положив багато праці при відділі 38, будучи кілька разів його головою. Полишив в смутку дружину, 4 синів і 2 дочки подружені. — В. П. П.!

А. Бископ, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — На річних зборах Бр. св. Володимира, від. 65, що відбулися 10. грудня, вибрано такий уряд на 1950 рік: І. Левчик, предс.; Н. Кунка, заст.; А. Сміт, секр.; І. Напованець, кас.; М. Романович, Т. Федош мол. і Т. Процак, контр. комісія; М. Напованець, А. Зизяк, С. Прокопик, П. Циктар і Д. Щерба, члени комісії для хворих членів; Т. Луняк, репрез до У. Н. Дому; Т. Федош мол., репрез до У. Ц. Комітету. — За уряд: І. Левчик, предс.; А. Смит, секр.; І. Напованець, кас.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома всім своїм членам, що річні збори відбудуться в понеділок, 26. грудня, в годині 2. пополудні, в гали У. Н. Дому, 4655 Martin St. На ці збори обовязково повинні явитись всі члени, а особливо проситься всіх нових членів, що цего року вступили до Союзу, щоб ліпше познайомились зі справами Союзу і пізнались з членами. Буде звіт уряду і контр. комісії з цілого року та вибір уряду на 1950 рік. Всякі відділові справи будуть полагоджені по звіті і виборі уряду. — І. Форись, предс.; І. Андрусевич, кас.; П. Кізел, секр.

ЮТИКА, Н. Й. — Бр. св. Петра й Павла, від. 58, повідомляє, що річні збори відбудуться в суботу в год. 6:30 ввечір в гали парафіяльній, 209 First St. Просимо хоч раз у рік зійтися, щоби було з кого вибрати уряд на 1950 рік. Довгуючих членів просимо вирівняти свої довги. — За уряд: С. Рапаняк, предс.; Ольга Кофнюк, кас.; А. Шанайда, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Річні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102, відбудуться в понеділок, 26. грудня, в годині 1. пополудні, в церковній галі, 2280 W. 7th St. Заряд відділу просить всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до вирішення і буде вибір уряду на 1950 рік. Н. Дикін, предс.; В. Жук, кас.; Н. Вобечко, сек.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. Т., Пасейк, Н. Дж. — В тих обставинах, в яких тепер редакція працює, є неможливо кожного дня усе як слід переглянути і зараз використати надісланий матеріял. Не важко догадатись, що тепер маємо в Америці дуже багато нових сил, які звикли мати якесь діло з редакціями. До того й часопис не годен знайти зараз місце, бо мусить рахуватись зо залеглими матеріялами. Оте є причини, чому нераз годі зараз помістити, бо тих „зараз" буває часто забагато.

П. Д., Филаделфія, Па. — Вповні погоджуємось з Вами щодо рятування дітей. Відчуваємо добре й те, що „писане кровю" і та „мінімальна можливість", про яку згадуєте, мається на увазі.

Р. Г., Бредок, Па. — Боїтесь, що лист Ваш не буде прочитаний до кінця... Ні, ми усе точно читаємо й до всього прислухуємось, оскільки це в нашій спромозі. Це наш обовязок! Добре слово признання нас тішить. Але спокійне й річеве слово критики газети чи нашого політичного положення заставляє нас до задуми. Нам здається, що тут, на американській землі, під сучасну пору ми ще найбільше можемо зробити для української справи. „Один провід" важна річ, але не вся. Так само важне, щоб кожний, де його судьба не кинула б, памятав на Франкові слова про його відповідальність. Інакше не матиме „Провід" навіть засобів, щоб вести працю!

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.



ТАРЗАН, ч. 2243. Пляни божевільного.



Коли одворилися двері д-ра Зі, Ніта швидко сховалася.

Коли Зі й Ґор перейшли мимо, вона слідкувала за ними обережно. Коли вони ввійшли до каюти Тарзана, малпочоловік скочив на рівні ноги.

„Я приходжу як приятель, щоб пояснити тобі мої пляни" — сказав доктор. Тарзан спокійно вислухав дикі помисли д-ра Зі...

...а надворі прислухувалася тому Ніта серед зростаючого жаху.